

[Рец.]: Підберезних І. Сполучені Штати Америки в Південно-Східній Азії : партнерство в умовах сучасних викликів (1990 – початок 2000-х рр.) : монографія. Миколаїв : Іліон, 2018. 475 с.

П'ятдесят років тому п'ять країн Південно-Східної Азії утворили партнерство, яке стало відоме як Асоціація держав Південно-Східної Азії (АСЕАН). З моменту свого створення АСЕАН розширилася до десяти членів, які нині в сукупності володіють п'ятою за величиною економікою у світі і залишаються активними по широкому колу дипломатичних питань, що мають глобальне значення. Сорок років тому Сполучені Штати встановили зв'язок з цим партнерством і з тих пір тісно співпрацюють з АСЕАН. Президенти, Держсекретарі Білого дому та їх колеги з АСЕАН обговорюють і працюють над поліпшенням співпраці щодо північнокорейської загрози, морських суперечок у Південно-Китайському морі і транснаціональними питаннями, такими як тероризм, кібербезпека та торгівля людьми.

Регіональна стабільність стала головною темою двосторонніх відносин між США і субрегіоном Південно-Східної Азії та відображають загальну прихильність забезпечення мирного, стабільного і безпечного Індो-Тихоокеанського регіону.

З огляду на все це, дана монографія є першою спробою комплексного вивчення нинішнього стану міжнародних відносин у Південно-Східній Азії, де після руйнування біполярної системи на світовому рівні, за висновком автора, почала формуватися регіональна система відносин з американським полюсами сили та іншими країнами АТР. Позначені зони розбіжності інтересів полюсів, їх суперництво за лідерство.

Авторський задум і цільові установки характеризуються новаторством і прагненням ознайомити читачів з особливостями розвитку відносин країн субрегіону Південно-східної Азії з позарегіональними акторами, в першу чергу, США та центросиловою державою – КНР, яка впливає на безпекове середовище південно-східно-азійського регіону.

Великою заслугою автора монографії є звернення до теоретико-методологічних проблем, що сьогодні є предметом наукових дискусій.

Джерельну базу монографії становлять архівні матеріали та опубліковані матеріали, що пов'язані з реалізацією політики США відносно субрегіону. Багата документальна основа, а саме дипломатичні документи (ноти, меморандуми, заяви глав держав, урядів, міністрів закордонних справ, телеграми, комюніке секретаріату АСЕАН, доповіді президентів про стратегію національної безпеки Сполучених Штатів Архіву стратегії національної безпеки

(NSSA), тощо створила ґрунтовний інформаційний фундамент монографії, що безумовно посилює науковий рівень роботи.

Головну увагу в рецензованій монографії зосереджено на висвітленні політики та ролі США в субрегіоні Південно-Східної Азії в нових історичних умовах після «холодної війни» в період 1991-2011 - х рр.

Особливої актуальності набувають параграфи до розділу, присвяченого ще недостатньо вивченій науковій і навчальній проблемі – боротьбі США проти міжнародного тероризму. Вашингтон давно розумів, що саме АТР є тим регіоном, де зосереджені одночасно основні виклики і можливості для Америки і від розвитку якого безпосередньо залежать майбутнє США, їх безпека та економічне процвітання.

Обґрунтовані у монографії висновки та положення становлять значний науковий інтерес, актуальність, новизна положень і висновків монографії дає змогу казати про те, що в новій геополітиці Південно-Східної Азії домінує регіональна конкуренція між Китаєм та США. Саме вирішення проблем та конфліктів на цій території у подальшому повинні визначити за одною з держав головуючу роль над усією Азією.

Особливо у висновках виділяються способи і ступінь вирішення наявних проблем. Продемонстрована нестабільність балансу сил, що діє в субрегіоні, яка сприяє виникненню конфліктів, для запобігання яких потрібно рішення складних проблем і врегулювання відносин між країнами субрегіону та США. При цьому регіональна політика США розглядається як головне джерело дестабілізації.

Дуже важливим, на наш погляд, є те, що монографія містить досить велику кількість додатків, фактичних даних та таблиць, які допомагають краще структурувати матеріал.

Список рекомендованої новітньої літератури дає можливість зорієнтуватись в інформаційному просторі проблеми, наскільки реально існує на Далекому Сході загроза інтересам безпеки, в яких районах йде процес накопичення конфліктного потенціалу в системі міжнародних відносин Південно-Східної Азії та які причини цих явищ.

Даючи загальну оцінку монографії, слід віддати належне науково-аргументованій та актуальній науково-дослідницькій роботі І.Є. Підберезних. На нашу думку, структура монографії

обґрунтована: розгляд поставленої проблеми поетапно здійснюється на різних рівнях – від глобального до регіонального і локального. До прогалин автора можна віднести використання інтернет-джерел новинних сайтів та сайтів науково-дослідницьких центрів, що відрізняються певним суб'єктивним характером. Втім, варто наголосити, що окремі недоліки монографічного дослідження І.Є. Підберезних не знижують його загальної наукової цінності.

Монографія буде корисною для студентів, викладачів, науковців, всіх, хто цікавиться проблемами еволюції системи міжнародних відносин у субрегіоні Південно-Східної Азії в 1991-2011-х рр., де в цей період формувався новий баланс сил за участю Сполучених Штатів Америки, а саме якісно зростало суперництво в боротьбі за вплив у регіоні.

О.В. Набока